

ד"ר רויטל ארבל מצילה ילדות שאולצו להינשא מסכנת מוות ונידוי חברתי

הרופאה האורוגינקולוגית מ'שערי צדק' מנתחת בצ'אד שבאפריקה ילדות ונערות שגופן לא בשל להיריון, ולכן הן סובלות פציעות גינקולוגיות קשות ומביכות, שמסכנות את חייהן וגורמות לבעלים לנדותן. היא טסה למרפאה היחידה שמטפלת בהן, פועלת בחדרי ניתוח ללא תנאים הולמים, לצד צוות שהיא לא מכירה ובלי שפה משותפת, אבל מכנה את הרופאים המעטים שם "גיבורים"

47 תגובות

עידו א. זן | 24.04.23 | 11:21
תגיות יום העצמאות הישראלים הטובים בעולם

"כשאתה עושה את מה שאתה אוהב, אתה עושה אותו הכי טוב והכי במסירות", אומרת ד"ר **רויטל ארבל** (58), מנהלת היחידה לאורוגינקולוגיה בבית החולים שערי צדק שבירושלים, ומסבירה בכך את עשרות הניתוחים בנשים צעירות ונערות, שביצעה בשנים האחרונות בהתנדבות באפריקה. ניתוחים אלה הצילו את חייהן של רבות מהנשים, ולנשים אחרות לחזור אחרי שנים של החרמה וריחוק לחייהן הרגילים בחיק המשפחה והקהילה.

"זה לא צחוק לנסוע לאפריקה בגיל הזה", היא אומרת, "התנאים לא תמיד נוחים, וכך גם החום, ושעות העבודה הארוכות. זה מקום שונה לחלוטין – באמת סוף העולם שמאלה, ויש שם סכנות פיזיות ופוליטיות מוחשיות, אבל כשאני נמצאת בו, חדר הניתוח ועושה את מה שאני יודעת ורוצה לעשות – כל החששות נעלמים".

47

7 צפייה בגלריה

האורוגינקולוגית ד"ר רויטל ארבל בחדר הניתוח של המרפאה לפציעות פיסטולה בצ'אד (צילום אלבום פרטי)

Sponsored Links by Taboola

ויצמן בת"א: דירות 3 חד' החל מ-5.5 מיליון ש"ח בלבד

Metropolis

חסר תקדים: מדרסים אורתופדיים יחולקו עם נעליים במתנה לחברי כל קופות החולים

א.א אורטופדיה

סטארטאפ כחול-לבן שמכתיב מחדש את כללי המשחק בקניות אונליין העולמיות

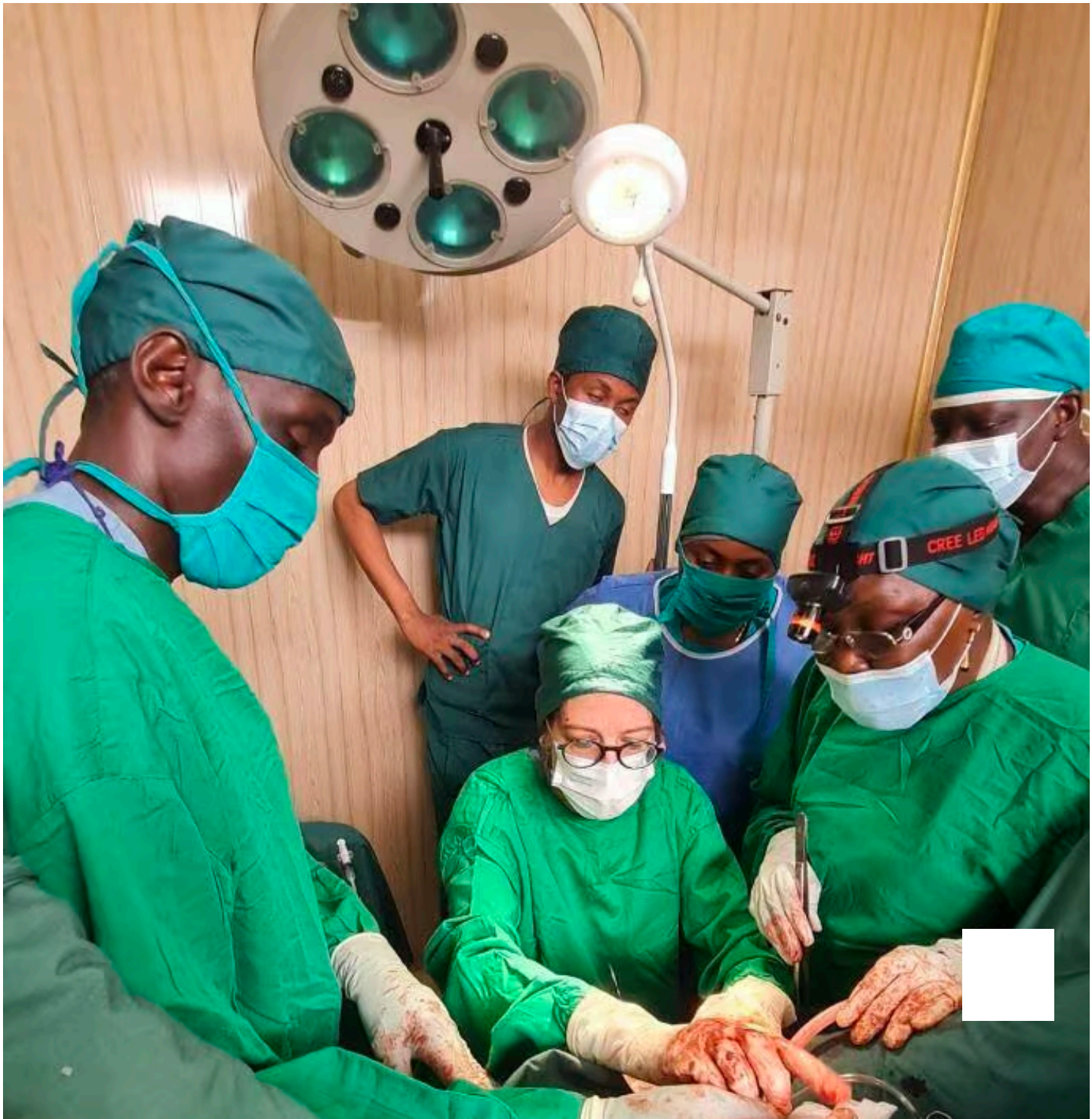
Karma Shopping

מידע נוסף

ארבל - אמא לחמישה, סבתא לשניים, אמנית בעלת שם ומנתחת מבוקשת - מתמחה בניתוח ואיחוי קרעים גינקולוגיים, שנוצרו אצל נשים צעירות וילדות בעקבות לידה שהסתבכה. המומחיות הזו הביאה אותה לפעול באפריקה להצלת ילדות שאו שאו שאו, אא, הרו, ולקו בפציעה קשה ומביכה שעלולה להזדהם ולגרום למותן. בצ'אד ובמדינות אפריקאיות נוספות נהוו לדות צעירות מייד אחרי שקיבלו את המחזור הראשון שלהן. הן נכנסות להיריון כשגופן עדיין אינו בשל לשא או לידה, ולא פחות מ-17 אחוז מהן מתות כתוצאה מסיבוכי הלידה הראשונה. בנות המזל ששורדות, לוקות ברוב המקרים בתופעה שנקראת 'פיסטולה מיילדותית', מהפציעות הקשות והמביכות ביותר שקיימות, שעלולה להזדהם ולגרום למוות. גם אלה ששורדות מנודות בידי הבעל והחברה, והן נוהרות למקום אחד - בית החולים הגינקולוגי לטיפול בפיסטולות, סביבו הן נאלצות לחכות תקופות ארוכות, לעיתים אפילו שנים, בלא אמצעים או קהילה תומכת, רק

כדי לעבור את הניתוח שיחזיר את חייהן למסלול.

תופעת הפיסטולה המיילדותית מתקיימת בהיקפים גדולים וברמת חומרה גבוהה באפריקה, ולמסד הרפואי שם כמעט אין מענה או יכולת לטפל בתופעה. כאן נכנסו לתמונה פעילות זכויות האדם **גל לוסקי** ומאיה צוקרמן מהארגון ההומניטרי **איזראלי פליינג אייד (IFA)**. הארגון מעניק סיוע רפואי מציל חיים בכל העולם, פעיל במדינות שאין להן קשר דיפלומטי עם ישראל ומטיס עזרה מישראל גם אל יעדים מורכבים. השתיים זיהו את חומרת התופעה בצ'אד, שם היא מסכנת את חייהן של רבבות נשים, ועל כן חיפשו רופאים מישראל שיסכימו לנסוע לצ'אד, לנתח וגם להכשיר צוותים מקומיים, למרות שלצ'אד לא היו אז קשרים דיפלומטיים עם ישראל. ב-2019 אמנם הוכרז על חידוש היחסים בין המדינות, אבל רק השנה הוחלט להקים את שגרירות צ'אד בישראל.

”באתי במטרה לעבוד עם הצוות, לא רק לנתח ולהיעלם”. ארבל בעיצומו של ניתוח (צילום אלבום פרטי)

”מחתנים אותן בגיל צעיר, ומהר מאוד הן נכנסות להיריון. הן יולדות לפני שהגוף שלהן בכלל מוכן או בשל ללידה. בעקבות זה הלידות נמשכות לפעמים גם כמה ימים, ובסופו של דבר, אחרי סבל רב ואם הן בכלל מצליחות ללדת ולא מתות בלידה - הן לרוב נשארות בלי תינוק, כי הוא נולד מת או מת זמן קצר אחרי הלידה”

הישראלים הטובים בעולם: לחזרה לפרויקט

מרגע שפנו אליה לוסקי וצוקרמן, ארבל עזבה הכול ונרתמה למשימה. מטרות הארגון, להיות שגרירים בעולם באמצעות הרפואה, הסתדרו לה עם ערכיה האישיים. ”זה משהו שרציתי לעשות הרבה זמן. זה מקום שאף אחד לא מגיע אליו, והרגשתי שיש בו אפשרות להשפיע”. היה לה חשוב לדעת וללמוד מראש מה צריכים הצוותים הרפואיים במתקנים בצ'אד, ולא רק לנסוע לשם, לנתח ולהיעלם. ”באתי לשם במטרה לעבוד עם צוות. להגיע ורק לנתח זו טיפה בים. אבל, לבוא ולעבוד עם הצוות, ללמד ולהכשיר אותו לבצע פרוצדורות מורכבות – זה משהו שיש לו אימפקט וגם המשכיות. זה החלום”.

ארבל הגיעה לצ'אד, בלב אפריקה, במסגרת משלחת שעסקה גם בתחומים רפואיים אחרים - טיפול נמרץ, טיפול ביולודים וכו', אבל נוכח המומחיות שלה, יועדה מראש למרפאה האורוגיניקולוגית המיוחדת, שמרכזת את הטיפול בפיסטולות ובקרעים שנוצרים כתוצאה מלידה לא תקינה. הצטרפו אליה כמה אחיות מהמשלחת, כדי שלא תהיה לבדה, וגם שיוכלו לסייע בתחום הסיעודי. ”בארץ אנחנו רגילים לעבוד עם כל התנאים והעזרה, עם המזכירות והאחיות, עם צוות חדר הניתוח ובציוד העשיר של חדר הניתוח. שם התנאים היו בסיסיים, ונכנסתי לעבוד עם צוות שאני לא מכירה, בשפה שרובם לא מדברים. איכשהו יצא שעבדתי כתף אל כתף עם צוות מדהים ומסור של רופאים מקומיים שהפכו למעין משפחה שלי. תקשרנו בצרפתית ובאנגלית ובערבית, וגילינו שכירורגיה היא שפה בינלאומית. זו הייתה חוויה מטורפת”.

ארבל (משמאל) עם נציגת ארגון IFA בחזית המרכז הרפואי לטיפול בפציעות פיסטולה בצפון צ'אד (צילום אלבום פרטי)

ילדות שנמשכות ימים ומסתיימות במוות

"נישואי ילדות מאוד נפוצים בצ'אד", מסבירה ארבל. "מחתנים אותן בגיל צעיר, ומהר מאוד הן נכנסות להיריון. הן יולדות לפני שהגוף שלהן בכלל מוכן או בשל ללידה. בעקבות זה הלידות נמשכות לפעמים גם כמה ימים, ובסופו של דבר, אחרי סבל רב ואם הן בכלל מצליחות ללדת ולא מתות בלידה - הן לרוב נשארות בלי תינוק, כי הוא נולד מת או מת זמן קצר אחרי הלידה.

"הלידה עצמה מאוד ממושכת, בלי ניטור. התינוק סובל כל כך שהוא נפטר, אבל הלידה ממשיכה, כשכל המטרה היא פשוט להוציא את התינוק החוצה ולהציל את האם. הרבה פעמים, אם הן הבנות שורדות את הדבר הזה, נוצרים בגופן קרעים רבים והיצרניות של הנרתיק, ופיסטולות - שמשמעותן מעברים וחורים בין מערכת השתן, לבין מערכת העיכול והנרתיק. המצב הזה מוביל לדליפה של שתן וצואה, יוצר שינויים בעור וריח רע, ואם לא די בכך - גורר "עונשים" חברתיים קשים, כי הן מנודות בידי הבעלים שלהן ובעיני החברה. הרבה פעמים הנשים הצעירות האלה מחכות המון זמן לעבור את הניתוחים, שמבחינתן הם ממש מצילי חיים, אבל לא תמיד יש להן בכלל איך להגיע לטיפול הרפואי."

כשהמשלחת הראשונה הגיעה למקום התברר שבית החולים היחיד שטיפל בנשים עם פיסטולות נסגר כבר לפני חודשים. במאמץ גדול הוא נפתח שוב במיוחד. "ביום הראשון לפעילותו נרשמו 27 נשים וביום השלישי היו רשומות כבר 130 נשים. צריך להבין: אלה לא ניתוחים קצרים, וגם אם מנתחים במקביל, בחדרים צמודים, אי אפשר להגיע ליותר משבעה או שמונה ניתוחים ביום. אחרי 18 שעות בחדר ניתוח אתה, כרופא, גמור על הרצפה. ולמרות שמאוד משתדלים לשמור על תנאי העבודה נעשית בחדר ניתוח עם זבובים, ללא מזגן. אי אפשר להבין אם לא רואים את זה בעיניים."

ארבל עם מתנדב מהצוות הרפואי של IFA ופציינטית מקומית, בוחנים בדיקות לפני ניתוח (צילום אלבום פרטי)

ציוד דל, ללא מיזוג, עם זבובים. חדר הניתוח המיושן במרפאה בצ'אד (צילום אלבום פרטי)

"שם הכול קורה במכפלות, בעוצמה מטורפת, מכל הבחינות: גיל הנשים, והחריפות של הנזקים הגופניים, והמצב החברתי והדתי וגם בגלל מעמד האישה שם, שמאפשר את המצב הזה. הנשים האלה, הרבה מהן עוברות מילת נשים. הטלת מום באברי המין. זה מנהג שמקורו חברתי-דתי. הוא מאוד בעייתי ומעלה את הסיכון לקרעים גינקולוגיים"

זאו אוד חזקה שמשנה את הפרופורציות", מודה ארבל. "לקח לי לפחות שבועיים להתחיל לעכל בדיעבד את מה **שקו** י מטפלת בקרעים לא פשוטים אצל נשים גם פה, ביומיום, וזה לא שאני לא נתקלת גם פה בצער – לידות שקטות או לידות עצובות. אבל שם הכול קורה במכפלות, בעוצמה מטורפת, מכל הבחינות: גיל הנשים, והחריפות של הנזקים הגופניים, והמצב החברתי והדתי וגם בגלל מעמד האישה שם, שמאפשר את המצב הזה. הנשים האלה, הרבה מהן עוברות מילת נשים. הטלת מום באברי המין. זה מנהג שמקורו חברתי-דתי. הוא מאוד בעייתי ומעלה את הסיכון

לקרעים גינקולוגיים", מסבירה ארבל.

לעניין חברתי יש משמעות גדולה מאוד בפעילות של ד"ר ארבל. היא הייתה שותפה להקמת העמותה **נשים לגופן**, בהשתתפות נשים-מומחיות מתחומי הרפואה, הפסיכולוגיה, העבודה הסוציאלית וקידום מעמד האישה, שמבקשות לקדם את מודעותן של נשים לסוגיות של מיניות מיטיבה ובריאות, כמקור כמקור הסמכות היחיד על גופן.

"אי אפשר גם לנסות לשנות את העולם וגם להיות שיפוטי". ארבל בכנס רפואי (צילום אלבום פרטי)

"אני מחזירה לנשים את השליטה שלהן על הווגינה, אף שאנחנו יודעים שבהרבה מקומות בעולם האיבר הזה שייך לחברה, למשפחה, לבעל, לתינוק. כל העולם מתעסק באיבר הזה, שהוא בעצם מקור לשליטה על הנשים ועל הסדר החברתי"

ז"ה יחד. לכל העשייה שלי כאישה או כרופאת נשים יש הרבה משמעות סביב זכויות האדם בתוך הרפואה. לכן, זה 7 שוט להגיש את הסיוע הרפואי ולהיות עד לדברים האלה. זה מעלה הרבה שאלות בנושאים טעונים, פילוסופית ומוסרית, אבל אני משתדלת פשוט לעשות את מה שצריך ולא לשאול. יש לי את המיומנות והיכולת לשנות חיים, ואני לא עוסקת בפרן הפילוסופי. נותנת את העזרה איפה שצריך אותה. מחזירה לנשים את השליטה שלהן על

הווגינה, אף שאנחנו יודעים שבהרבה מקומות בעולם האיבר הזה שייך לחברה, למשפחה, לבעל, לתינוק. כל העולם מתעסק באיבר הזה, שהוא בעצם מקור לשליטה על הנשים ועל הסדר החברתי.

"העניין הוא שאי אפשר גם לשנות את העולם וגם להיות שיפוטי", אומרת ארבל. "אני עושה את העבודה הזאת כי אני חושבת איך אפשר לשנות תהליכים. אבל זה משהו שצריך לעשות מאוד בעדינות. נפגשנו שם עם שר הבריאות, והפגישה הזו הייתה עוד צעד בכיוון. גם ההכשרה של הצוותים המקומיים היא צעד בכיוון הנכון, אבל אני חושבת שהשלב הבא המתבקש הוא להפחית קרעים בלידה. זה לא משהו חד פעמי, ולכן כשכשתיגמר שם העונה הגשומה – אנחנו נמשיך.

"כך נוצר החיבור החזק שלי ל-IFA. הם עושים משהו שמאוד מתאים להשקפת העולם שלי – לתת את מה שיש לך, מקצועית, לכל אדם ובכל מקום, וללא ביקורת. אתה לא זורק חבילה והולך, ואתה באמת מנסה לתקשר עם הנשים שם ומשאיר משהו אחריו. טיפלתי שם בילדה בת 15, שילדה שנתיים קודם לכן. היא הייתה כל כך ילדה, מתוקה וחביבה – תקשרנו רק בעיניים. בחיכים. אני לא אשכח את העיניים שלה."

צד הקריירה הרפואית. ארבל עם בנה, בביתם (צילום אלבום פרטי)

אמני

"אני בת לניצולי שואה, וזה משפיע מאוד גם על העשייה שלי. הגאווה הזאת שאנחנו, כישראלים, שחיים במדינה משלנו והולכים ועוזרים במקומות אחרים, עושים שינוי בחיים של אחרים, זה מאוד מרגש אותי. מבחינתי, אני מגשימה חלום"

"רואה עצמי עושה את זה בעשר השנים הבאות"

ארבל ניתחה שם עשרות נשים ובדקה עשרות נוספות, אבל היא שמחה בעיקר על ההזדמנות להעביר את הידע שלה הלאה, אל הצוותים המקומיים. "יש שם רופאים נפלאים, מאוד מסורים ואנושיים. זה צוות מאוד מצומצם של רופאים או מיילדות, אולי 30 גינקולוגים בכל המדינה. אלה קולגות שמתמודדים עם דברים מאוד גדולים, ועושים את זה בגבורה גדולה. הם עובדים סביב השעון ונורא אכפת להם מהמטופלות. הם מכירים את הסיפורים האישיים ומתעניינים ברקע שלהן. נוצר בינינו קשר מאוד חם, שיכול להיווצר רק כשמגיעים ועובדים איתם בגובה העיניים.

"ברגע שלימדתי אותם טכניקה זה היה מבחינתם 'אוו'. כבר למחרת הם קראו לי לחדר הניתוח שאראה איך הם עובדים בשיטה 'שלי'. הם רצו קדימה, ואני חושבת שיכול להיות לזה אימפקט' על מאות ואלפי נשים. זה סיפוק אדיר. יש עניין הדדי ואין דבר שאתה לא לומד ממנו משהו – על החיים, על הרפואה, על אנושיות וגם על כירורגיה. אלה דברים פשוטים אבל זה כיף. אני מאוד נהנית, ורואה עצמי עושה את הדבר הזה גם בעשר השנים הבאות. יש פה חיים שלמים של פעילות שאפשר לעשות, אבל היא לא תתאפשר בלי שני דברים: האחד זה הארגון IFA, דחפור רב עוצמה שיוזע לקדם מהלכים בצורה דיפלומטית ורגישה, והשני זה כסף לציוד וסיוע. אי אפשר בלי זה. אני יכולה לתרום את הזמן והידע שלי, וזה לא מעט, אבל חסר ציוד וחסרה הכשרה. לא מדובר בסכומים אדירים, אבל חייבים לגייס אותם" (קוראים שמעוניינים להשתתף בסיוע - www.ifaid.com).

"אני אישה, רופאה, אמנית, אמא וסבתא – הכול ביחד", מסכמת ארבל. "אני מאוד רוצה לעשות שינוי חברתי, ואת כל ההתלבטויות והמחשבות שיש לי סביב העבודה אני מבטאת באומנות. מבחינתי זה גם סוג של טיפול וגם אמצעי להעביר מסר. אני משתמשת בצילום וגם ברקמה כדי לעבד את המחשבות שלי. אני מתקנת דברים בפועל, בחדר הניתוח, אבל עם עבודות האומנות שלי אני יכולה להגיע לקהלים נוספים.

"אני בת לניצולי שואה, וזה מאוד משפיע גם על העשייה שלי. הגאווה הזאת שאנחנו, כישראלים, שחיים במדינה משלנו והולכים ועוזרים במקומות אחרים, עושים שינוי בחיים של אחרים, זה מאוד מרגש אותי. מבחינתי, אני מגשימה חלום."

עוד ישראלים שמפיצים טוב בעולם:

- [נבחרת הישראלים הטובים של 2021](#)
- [נבחרת הישראלים הטובים של 2022](#)